

عئبرانئلره يازيلديغى مكتوب

موقدّمه

يهودى عئرقتىندن اولان عئبرانئلر، يهودئلىرىن اورشلئىمده اولان بؤيوك معبدئنى چوخ موهوم ساييردىلار. دئنى رسم-روسوملار بو معبدده دئقّتله يرئنه يتشتىرىدى و سايىسيز-حسابىسىز مال حيوان قوربانى تارىينىن حوضورونا تقدىم اولۇنوردۇ. بو عئبرانئلر عئسما مسئحە ائمان گىتىرىدىكلىرى حالدا، اۋز قىدىمى عادتلرئىنە گۈرە، حله دە معبدە گەدئب دئنى رسم-روسوملارى يرئنه يتشتىرىدىلر. بو مكتوب بو عئبرانئلرە يازىلىپ و اوңدا بۇنۇ تىرىجى ادئر كى، مسئحە قورتارىجيچى آدىندا ائمان گىتىرن آدام، دئن آيشتىرىش ظاھىرى آدابلارىنىدا اولمامالى دىر. بو رسم-روسوملار عئسانىن بۇ دونيايا گلشىنى ائلە باطىل اولوب. مسح ائنسانى گوناھ اسارتىندن، ھم دە دئننىن ظاھىرى آدابلارىنىدان آزاد ادئب.

كتابين مضمونو:

تارىينىن اوغلۇنون ملکىلەرن اوستۇنلۇ يو ۱:۱-۱۴

ائمانلى لارا نصائحت ۲:۲-۱۸

عئسانىن موسادان اوستۇنلۇ يو ۳:۱-۴:۱۳

عئسما مسح باش كاهىنتىمىزدىر ۴:۱۴-۷:۲۸

مسئحەن عەهدئىشن اوستۇنلۇ يو ۸:۸-۱:۱۳

تىزە عەھدىن قوربانى كۆھنەستىندن اوستۇندور ۹:۱-۲۲

آخىر قوربان ۹:۱۰-۲۳:۱۰

ائمان قەرمانلارى ۱۱:۱-۴۰

تارىينىن آتا اورەبىي بارەستىندە ۱۲:۱-۲۹

نصائحتلىر ۱۳:۱-۲۵

ملكلردن افضل

تاري کي، قىدئم زامانلاردا دفعه لرله پىغمىبرلر واسئطەسىلە و جوربەجور يولالارلا آتالاريمىزا دانىشدى،^۲ بۇ آخرىكى گونلرده بىزه اوغلو نون واسئطەسى ائلە دانىشىپ كى، اونو هر شىئىن وارئىشى تعىشىن اتدى و اونون واسئطەسى ائلە دونيانى ياراتدى.^۳ او، تارىينىن شۇوكىتىنىن شەققى و اونون ذاتىيىن تامام صورتى دئر و هر شىئى اوز قودرتىنىن كلامى ائلە ساخلايىر. او، گوناھلارين تمىزلىك ائشىنى باشا چاتىرلادان سونرا، او جالاردا ئەممەلى اولانىن صاغىيندا اوتوردۇ.^۴ مىلكلردن داهما اعلا بىر آدى مئراڭ آدىيىچى اوچجون، اونلاردان داهما دا افضل اولوبدور.^۵ چونكى تاري مىلكلرئن هانسى بىرئەن اولوب كى، دىئن:

(سن مىشم اوغلومسان،
من سنه بو گون آتا اولدوم،*)
و يا

(من اونا بىر آتا اولا جاگام،

او دا منه بىر اوغول اولا جاقدىرى؟*)

آما ئىلك دوغولانى گىئە بو دونيايا گىشىدىنى زامان دىئر:

(قوى تارىينىن بوتون مىلكلرى اونا سجدە اتىشىلار،*)

و مىلكل بارەسەننە دىئر:

(او، اوز مىلكلرئى يەلە دۈندۈرئ،

اوز خىئىتمەچىلرئى اود آلوسونا).*)

لائىن اوغول حاقىندا دىئر:

«سىئىن تختىن، اى تارى، ايدىن ابده
كىئى دئر،
و صالح عصا، سىئى پادشاھلىغىنىن
عصاسى دىر.

^۹ سىن صالحىنى سۈۋىپ شەئىتىشلىكىدىن
نفترت اتدىن.

بۇنا گۇرە تارى، سىئى تارىين، سىنى
شادىلىق ياخى ائلە

* يولداشلارىندان داهما اوستون تعىشىن اتدى.»^{۱۰}

«باشلانىشدا، سىن يارب، يرئىن
بوئۇرۇھىنى قويىدون،
و گۈپىلە سىئىن اللرئىن اشى دئر.^{۱۱}
اونلار محو اولا جاقلار، لاكتىن سىن
قالىرسان.

اونلارىن ھامىسى پالتار كىمى
كۈرهەنە جىكلەر،

^{۱۲} سىئىن كىئى اونلارى يوکە جىكسىن؛
پالتار كىمى اونلار دا دېشىلە جىكلەر.

لائىن سىن ھەمىشە ھەمنىن،
و سىئىن ائللەرن باشا چاتما ياجاق).»*

^{۱۳} آما مىلكلرئن هانسى بىرئەن اولوب كى، دىئن:

(مىشم صاغىيىدا اوتۇر، او زاماناجاق كى،
من سىئىن دوشمنلەرنى آياقلارينا كىئىل
ادئم؟*)

^{۱۴} مىگر اونلارىن ھامىسى خەندىت ادن روحالار
دىئللەر كى، نىتجاتى مئراڭ آلانلارىن خاطىرى
اوچون، خەندىت اتمە يە گۈندەرئىلرلە؟!

5:1 مزمور 7:2

5:1 مزمور 7:2 سموئىل 14:7 و 1 سايىلار 17

6:1 تىشىيە 43:32 (سېپتوأېجىت ترجمەسى)

7:1 مزمور 4:10

7:1 مزمور 6:45

9:1 مزمور 10:2 27-25:1

12:1 مزمور 11:10 13:1

دئقىلى اولاق

۲

بو سېبدىن اشتىدىئىمئزه گىرك داها چوخ دئقت إدك، إله كى، اوندان بىش يانا آزمایاق.^۲ چونكى اگر ملكلرئن واسطەتىسى ائلە دېلىمەش سۆز ثابىت اولىدو كى، دېشىتلەمىزدۇر و هر تەقصىر و ائطا عتىشىلنىك عادىل بىش جزا آلدى.^۳ نىجه قورتولا بىلەرىك اگر بىل بېرى بۇيوك نىجاتا اعتىناسىزلىق ادك؟!^۴ اونو اوّلچە رې بىزە ددى و سونرا اونو اشتىدىلرئن واسطەتىسى ائلە تىصدىق اولۇندۇ.^۵ تارى دا علامەتلەر و عجايانىلر، موختىلەن مۇجۇزەلر و اۆز ائرادەستىنە مو طابىق موقۇس روحون عطا لارى ائلە اونلارلا برابر شەھادت وردى.^۶ تارى دىئىمنز گلە جىك دونيانى، ملكلەرە تابع اتىمەدى،^۷ لَاكتىن بىزى بىش بىلە شەھادت ورئب دىشى:

ائنسان كىتمەتىر كى، اونو خاطىرلا ياسان؟!^۸
و ياخىن اوغلو كى، اونون قىلەنى!
قالاسان؟!

آز بىش مۇدەت اوجون سىن اونو ملكلەرنىن
آشاغى ادېسىن،
اونون باشىنا شۇوكىت و حؤرمەت تاجى
قويىپسان،
و اونو اۆز اللىرئن ائشلىرى اوستونە
تعىيەن ادېسىن.^۹
سن هر شىي اونون آياقلارى آلتىنا تابع
ادېسىن.

چونكى هر شىي اونا تابع إدندە، تارى ھېچ بىش شىي اونا تابع اولما مىش قويىمادى. آما بېز لازىم ائدى كى، او، هر شىيده قارداشلارى كىتمى اولىسون، إله كى، تارىيما مىربىط اولان شىلرددە مىرەممەتلى و وفالى بىش باش كاھەن اولىسون.^{۱۰} لَاكتىن آز بىش مۇدەت اوجون ملكلەرنىن

آشاغى ادئملىشى، يعنى، ئىنسانى گۇروروک كى، اولومون عذابىنى چىكدىي اوچون، باشىنا شۇوكىت و حؤرمەت تاجى قويىلدو، إله كى، تارىينىن فيضىئىن واسطەتىسى ائلە هامىنин يېرىئە اولومو دادسىن.^{۱۱} چونكى بو اونا كى، هر شى اونون اوچون و اونون واسطەتىسى ائلە اندى، موناسىب گۇروندو كى، چوخ اوغۇللارى شۇوكىتە گىتىرمىكەدە عذابلار واسطەتە سىتلە اونلارىن نىجاتىن بانشىنى كامالا گىتىرسىن.^{۱۲} چونكى هم او كى، تقدىس ادئر، هم دە اونلار كى، تقدىس اولۇنلار، ھامىسى بىش آتادانىدىلار. بو سېبدىن اونلارى قارداش چاغىرمۇقادان اوتنانمايىب^{۱۳} دىشى:

سىئىن آدینى قارداشلارىما اعلان ادەجەيم،
سىئىن جاماعاتىن آراسىندا، سىئىن
حمدئىنى اوخۇيوا جاڭام.^{*}

و گىثنە:

اونا بىل باغلايوا جاڭام.^{*}
و گىثنە:

باخىن، من و تارىينىن منه وردئىي
أولۇدالار!^{*}

بوна گۇرە، اولۇدالار نىجە بىدن و قانان شىنگەنلىرلەر، او، اۋزو دە، المەجە هەمن شىلردىن پاى آلدى كى، اولومون واسطەتىسى ائلە اولومون اوستونە قۆت صاحبىي اولانى، يعنى ائېلىشى، قۇوتتىز اتسىن.^{۱۵} و ئۇمۇرلىرى بوبىي اولوم قورخوسو ائلە اسارتە دوشىمۇشلىرى آزاد اتسىن.^{۱۶} يېقىن كى، او، ملكلەر كۆمك اتىمەر، آما اىبراھىم نىلەنە كۆمك ادئر.^{۱۷} بو سېبدىن لازىم ائدى كى، او، هر شىيده قارداشلارى كىتمى اولىسون، إله كى، تارىيما مىربىط اولان شىلرددە مىرەممەتلى و وفالى بىش باش كاھەن اولىسون.^{۱۸} لَاكتىن آز بىش مۇدەت اوجون ملكلەرنىن

۶-۴:۸ مۇزىمۇر

۱۲:۲ مۇزىمۇر ۲۲:۲۲

۱۷:۸ إشْعَيَا

۱۳:۲ إشْعَيَا

۱۸:۸ إشْعَيَا

۱۲ قارداشلار، دئقت ادئن کى، سىزلىرىن
ھچ بىرىئىزىئۇن پىش و ائنانمايان بىر اورهىي
اولمىسىن كى، دئرى تاريدان اوزاقلالىشىن.
۱۳ آما بىر گون دېتىلەتكەجە، گون بىر گون بىرىئىزىئۇن
تىشوتقۇ ادئن، إله كى، سىزلىرىن ھچ بىرىئىزىئۇن
گوناھىين حىليلەسى ائلە بىر كىمەسىن.
۱۴ چونكى اگر يقىشمەزىئۇن باشلانىشىنى آخىرا
كىمى مۇحكىم ساخلاياق، مىئەن شىڭلىرى
اولمۇشوق. ۱۵ دېتىلەر دە كى،
بو گون اگر اونون سىسەنى اشىندىرىنىز،
اوركىلەتكەزى بىر اتمەيەن،
اونلار كىمى كى، منى قىضىلەتتىلەر. *

۱۶ اشىندىڭلىرى زامان، كەم اونو فەقىبلىنىزدى؟
دوغرودان دا مىگەر بوتون اونلار دېتىلەر كى،
موسالا ائلە مەتصىردىن چىخىدىلار؟ ۱۷ قىرخ ائل
او، كىملەرە قىضىلى ائدى؟ مىگە اونلارا دېتىلە
كى، گوناھ اتدىلەر، جىسىدىرى دە چۈلدە
سېرىلدى؟! ۱۸ كىملەن حاقيىندا آندى ائچىدى
كى، او ورن راحاتلىيغا گىرمە يە جىكلەر؟ مىگە
نامۇطەنلەرئۇن حاقيىندا دېتىلە؟! ۱۹ بىلە جە
گۇرۇرۇوك كى، اونلار ائمانسىزلىقلارينا گۇرە
گىزە بىلەتتىلەر.

تارىينىن ورهىجه يى راحاتلىيق

۲ بونون اوجون گلەن قورخاڭ كى، اونون
راحاتلىيغىينا گىرمەك و عەدە باقى
ائىكن، مبادا سىزلىرىن ھچ بىرىئىزىئۇندا
محروم اولمۇش گۇرۇنسون. ۲ چونكى خوش
خبر اونلارا وعظ اولۇندوغۇ كىمى، بىزە دە
وعظ اولۇنۇشىدۇ؛ آما اشىندىڭلىرى كلامىن
اونلارا بىش فايىداسى اولمادى. چونكى او
كلام اونو اشىندىلەرە ائمان واسىطەسى ائلە
بىرلەشىۋەتلىمەدى. ۳ بونا گۇرە كى، بىز ائمان
كىتىرنىر راحاتلىيغا گىردىك، نجه كى، دېئب:

اولوب، خالقىن گوناھلارىينىن كىفارەستىنى
تامىن اتسىن. ۱۸ چونكى اۆزۈ دە وسوسە
اولۇنوب عذاب چىكىدىئى اوچون قادىئەت كى،
وسوسە اولۇنالارىين ائمدادىنا يېتىشىش.

موسادان افضل

۳ بونا گۇرە، اى موقىدۇس قارداشلار،
سماوى دعووته شىرىڭ اولانلار،
اىقرارى يىمىزىن إلچى و باش كاھىنى اولان
عىسانى دوشۇنۇن؛ ۴ عەسا اونو تعىئىن ادەنە
وفالى قالدى نجه كى، موسا دا تارىينىن بوتون
إوننە وفالى قالدى. ۳ چونكى عەسا موسادان
داها بئۇيۇك شۇۋوكتە لايىق سايىلىپ، نەقدەر كى،
او تىشكەنن حۇرمىتى، إودۇن آرتىقىدىر. ۴ چونكى
ھر اۋەن بىر بىناسى وار، لاكتىن ھر شىئىن بىناسى
تارى دىير. ۵ موسا تارىينىن بوتون اوئىندە بىر
خىنەتىچى كىمى، سۇنۇلار دېتىلەجىك شىلەرە
شەhadat ورمك اوچون امئىن ائدى كى،
اونون إوي بىزىشكە، اگر يقىن و اومنىدەتتىزىن
فخەرىنى آخىرا كىمى مۇحكىم ساخلاياق.
۷ بونون اوجون نجه كى، موقىدۇس روح دىير:
بو گون اگر اونون سىسەنى اشىندىرىنىز،

۸ اوركىلەتكەزى بىر اتمەيەن،

اونلار كىمى كى، چۈلدە ائمتحان
گونوندە منى قىضىلەتتىلەر،
۹ و آتالارىنىز اورادا منى ائمتحانا چىكىت،
يوخلايدىلار

و قىرخ ائل مىئم عمل لرئىمى گۈرۈلەر.
۱۰ بونا گۇرە بۇ نىتلە قىضىلەتىپ دەئم:
اونلار دائىم اوركىلەتكەن آزىزىلار،
و مىئم يوللار يىمى بىلەتتىلەر.
۱۱ نجه كى، قىضىمەدە آندى ائچىدەم:
اونلار من ورن راحاتلىيغا گىرمەلەر.*

قادىردىئر. ١٣ و هچ بىش مخلوق تارىينىن نظرىندىن گىزلى دىتىل، لاكتىن هر شى اونون گۈزلىرى قاباگىندا كى، اونا جاواب ورمەلەيىك، لوت و آچىقىدىر.

بۇيوك باش كاھىن عنسا

١٤ بونا گۇرۇھ ئىندى كى، گۈيلەرن گەمچىنىن بۇيوك بىش باش كاھىنتىمىز وار، يعنى تارىينىن اوغلو عنسا، گىلەن اعترافىمېزى مۇحىم ساخلاياق. ١٥ چونكى إله بىش باش كاھىنتىمىز يوخدور كى، ضعەنلىكلىرىمۇزدە بىزىمەلە هەمدرد اولماسىن. آما هەر شىيەدە بىزئۇم كىمى و سوسە اولۇنماش، لاكتىن گۇناھسىز چىخىميش بىرى وارىمېزدىر. ١٦ بىلەجە، گىلەن يېقىنلىككە فېض تختىنە ياخىنلاشقاڭ، الله كى، مرحمەت تاپىب احتىاج واختىندا بىزە كۆمك ادن فيصە نايىل اولاق.

٥ چونكى ائنسانلار آراسىندا سېچىلەن ھەر باش كاھىن، تارىيىا مربوط اولان ائسلەردىه ائنسانلار اوچۇن وكتىل قويولۇر كى، گۇناھلار اوچۇن ھەدىيەلر و قوربانلار تقدىم اتسىن. ٢ او، جاھىتلەر و آزانلارلا مولايىم رفتار ادە بىتلەر، چونكى اۋزو دە ضعەنلىك ئىچىننەدئىر. ٣ بۇ سېبىدەن دە، گۇناھلار اوچۇن قوربان تقدىم اتمەلە دئر؛ هەم خالقىن گۇناھلارى اوچۇن، هەم دە اۋز گۇناھلارى اوچۇن. ٤ و هچ كىس بۇ احثىراما اۋر-اۋزۇنە نايىل اولا بىتلەنمز، تارىينىن طرفىندىن دعوت اولۇندوقدا نايىل اولا بىتلەر، نجه كى، حتاً هارون دا بىلە ئىدى. ٥ الله же مىئىن دە اۋز-اۋزۇنبو عىزەتلىنىدئىب باش كاھىن اولمادى، آما او تارى كى، اونا دىدى: «سن مىئىم اوغلو مسان.

قصبىئمەدە آند اىچدىئىم كى، اونلار من ورن راحاتلىغا گىرمىزلى.

گۈچى اونون ائسلەرى دۇنيانىن بىناسىندا ان بىشا چاتمىشىدىر.* ٤ چونكى يىدئىجى گون حاقيقىدا بىش يېرده دىش:

يىدئىجى گوندە تارى بۇتون ائسلەرئەن
راحات اولدو.*

٥ و گىنە بىر يەدە:

اونلار من ورن راحاتلىغا گىرمىزلى.

٦ بىلەجە، نە ئائىكى بعضاڭلەرنىن او راحاتلىغا گىرمەسى اوچۇن ائمکان قالىر و خوش خېرى قاباقجا اشىدىنلەر ائطاعتىزلىكلىرى اوزوندان گىرە بىلەمەدئىلر، ٧ تارى گىنە، بۇ قدر زامان كىچىئىكىن سونرا، بىش گون تعىين ئادئر و داودون دئلى ئاھلە «بۇ گون» دىش، نجه كى، قاباقجادان دېلىڭ دە كى:

بۇ گون اگر اونون سىستىنى اشىدىرسىننى،
او زىكىرئىزى بىر كەنەپەن.*

٨ چونكى اگر اونلارا راحاتلىق ورن يوشۇع اولسىайдى، تارى بوندان سونرا آيرى بىش گون حاقيقىدا دانىشمازدى. ٩ بىلەجە تارىينىن خالقى اوچۇن بىش سېت راحاتلىغى قالىر.

١٠ چونكى تارى ورن راحاتلىغا گىرەن اۋزو دە، اۋز ائسلەرئەن دە راحاتلادى، نجه كى، تارى اۋز ائسلەرئەن دە ئەمەشىدى. ١١ بىلەجە گىلەن او راحاتلىغا گىرمەك اوچۇن جەھەد ادك، إله كى، هچ كىس هەمن ائطاعتىزلىكىن نومونەسىنى گۇتۇرۇپ يېخىلماسىن. ١٢ چونكى تارىينىن كلاھى دىرى، فعال و ئائىكى آغىزلى ھەقىلەنگىدان داها ئائى دېر و جانى و روحۇ، هەم دە مەفصل لرى و ئائىشكلىرى بىرىشەرئەن دە ئەپرانتا قدر كىشىر و اورەيەن فىشكىرلەر و نىئىتلەرنى آيیرلاماغا

٣:٤ مزمۇر ٩٥:١١

٤:٤ ياردەلىش ٢:٢

٥:٤ مزمۇر ٩٥:١١

٨ مزمۇر ٩٥:٧ و ٧:٤

عطانى دادميش و موقدس روحدان پاى المىش،^٥ تارىينىن ياخشى كلامىنى و گلهجك عصرئىن قودرتلىرىنى دادميش اولدوقلارى حالدا،^٦ يولدان آزمىش اولانلارا تزهدن تۇۋە ئاتىئرەك مومكۇن دىتىل. چونكى تارىينىن اوغلۇنو اۇزلىرى اوچون تزهدن چارميخا چىكتى، روسوای ادثىل.^٧ او يىرى كى، دەفلەرلە اوتستونە تۈكۈلن ياغىشى ئىچىر و اوندا اشىلەن ئىڭىسىمەل اوچون فايىدالى گۈئىتلىر حاصىل ورئى، تاريدان بئر بىرگەتتىلر. آما اگر تىشكەن و خارخاشاك حاصىل گىتىرسە، دىئرىزدەر و لىعنت اولۇنماغا ياخىن، آخرىي دا يانماقدىرى.^٨ آما، سوگىللىر، بىلە دانىشدىغىميمىز حالدا، آرخايىنېق كى، سىئىن و ضعۇييەتتىئىر داها ياخشى و نىچاتا موناسىبىتى.^٩ چونكى تارى حاقىزلىق إدەن دىتىل كى، سىئىن ائشىتىزى، و اونون آدى اوچون موقدسىلە اولىدۇن و اندى دە خەندىتەت ئەتكىلە گۈرئىتىئىتتىز مەحتى ياددان چىخارتىسىن.^{١٠} و بىرئەم آزىزموز بودور كى، سىئىزلىدۇن هەر بىرئىتتىز اومنىتىن كامىئى يقىئىتىنى آخىرا قدر گۈرئىسەدە جىك ھەن جەھدى اتىشىن.^{١١} إله كى، سىئىز تىبل يوخ، او كىسىمەلەر اوخشىابان اولاسىنىڭ كى، ائمان و صىرىئىن واسئطەسى ئەللە و عادەللىرى مىرات آلىلار.^{١٢} چونكى تارى ائبراھىمە و عەدە وردەنى واخت، اۇزۇندا داها بئۇيوك بىرئىتتىن آدىنا آند ئىچە بىتلەمە ئىتىي اوچون، اۇز آدىنا آند ئىچىپ،^{١٣} ددى: «دۇغۇرۇدان دا سەنە بىرگەت ورەجە يىم و دۇغۇرۇدان دا سىنى آرتىرا جاڭام». ^{١٤} و بىلە جە ائبراھىم صىرى ئەتكىلە و عەدە يە نايىتل اولىدۇ.^{١٥} چونكى ائنسانلار اۇزلىرىنى داها بئۇيوك اولانىن آدىنا آند ئىچىرلىر و اونلارىن آراسىندا سۆزۈر تصدىق ئەن آند، ھەر موباحىثەن ئىن

بو گۈن من سەنە آتا اولىدۇم». ^{١٦} نىجه كى، آيرى بىر يىرده دە دېشىر: «سەن ملکىئىصدق تەرىتىبىنە موطاپىق، ابىدى بئر كاھئىسىن». ^{١٧} عىسا، جىئىمئىنە اولىمۇش گۇنلەرئىندە، اوجا سىن و گۈز ياشلارى ئەلە اونو اولۇمدۇن نىچات ورە بىتلەن تارىيىدا دوعالار و نىيازلاز تقدىم ئەتدى و تقواسى سىبىتىنەن اشىتىلدى.^{١٨} اوغول اولدوغۇ حالدا، چىكىئى عەذابلارلا ائطاعتى ئۆپىرنىدى. ^{١٩} و كامالا چاتىپ، اوندان ائطاعت ئەن ھەر كىسە ابىدى نىچاتىن بولاغى اولىدۇ.^{٢٠} و تارى طرفىنەن ملکىئىصدق تەرىتىبىنە موطاپىق، باش كاھەن تىعېن اولۇندۇ.^{٢١} اونون بارەستىنە دەمك اوچون چوخ سۆزۈمۈز وار و آچىقلااماسى دا چىتتىنەر، چونكى قولاقلارىيىز آرىتىق آغىر اشىتىر.^{٢٢} كەرچى سىئىز بۆ زامان عەرضىنە مۇعلەم اولەملى ئەنىتىز، حلە دە بونا مۇحتاجىسىنىڭ كى، كىمىسە سىئىز تارىينىن سۆزۈرلەن ئىتىتىلە ئاپىدالارىنى ئۆپىرتسىن. و سىئىز قۇوتلى يەمە يە يوخ، سودە مۇحتاج اولوبىسونۇز.^{٢٣} چونكى ھەر كىس كى، انجاق سود ئىچىر، كۈرپە اوشاقدىرىر و صالحلىرىن كلامىنا عادىت اتمە يېش.^{٢٤} لاكتەن قۇوتلى يىك بئۇيوموشلار اوچوندور كى، عمل ئەتكىلە، حىسىلىرى ياخشى و پېسى بىرئىتتىن آپىرلاماغا تربىيە تاپىپ.

٦ بونون اوچون مىتھىن ئىتىتىلە ئەلمەنلىقىنى بوراخىب، كامالا طرف جەد اىدك و اولۇ ئاشىلاردىن تؤۋە يە تىكرار بئر بونۇورە قويىماياق، نە دە تارىيىدا اولان ئىمانا، ^٢ يوماقلار تەلەتتىنە، آللار قويىماقىنى، اولولرئىن دەرئەلمەسەنە و ابىدى موحىخىمە يە.^٣ چونكى ائجازە ورسە، بئر بونو ادەجە يېش.^٤ چونكى بئر زامان مۇنۇر اولىمۇش و گۈئىدىن اولان

آلسينلا. ^۶ آما اونلارين نسئنل نامه سئندن اولمايان بشري اثبراهيمدن اوندا بشر حئصه نى آلدى و وعده لره مالىك اولانا بركت وردى. ^۷ بو دا شوبىھە سئزدئر كى، بؤيوک اوژوندن كىچئىھ بركت ورر. ^۸ بورادا اوندا بشر حئصه نى فانى انسانلار آلىلار، آما اورادا ياشادىغىنا دائز شهادته مالىك اولان بشري آلىر. ^۹ و دمك اولار كى، حتاً اوندا بشر حئصه نى آلان لاوى ده، اثبراهيمىن واسطىھەسى ائله اوندا بشر حئصه نى ورمىشدىر. ^{۱۰} چونكى ملکى صدق اثبراهيمى راست گلن واخت، لاوى حله آتاسىينىن بلشىدئى.

^{۱۱} بله جه، اگر كامئلىك لاۋئلى لرئن كاهنىلىقى ائله اولسايدى (چونكى اونون اساسينا گۈرە خالق شرئعتى آلىدilar)، بس داھا نە احتىاج وار ائدى كى، آيرى بشر كاهنى هارون ترىتىئەن گۈرە تىعىن اولونمايىب، ملکى صدق ترىتىئەن گۈرە ظوهور اتسىئ؟ ^{۱۲} چونكى كاهنىلىقى دىشىتمەسى ائله لازىمدىر كى، شىرۇت ده دىشىتمىش. ^{۱۳} اونا گۈرە كى، حاقيىندا بوسۇزلىر دىتلەن، آيرى بشر قېبلە يە عايىدىرى كى، اوندان هچ كىن قوربانگاھدا خىدەت اتھەيىب. ^{۱۴} چونكى بىلى دىرى كى، بىزىم رېئمئز يەھودا قېبلە سئندن گىلدى كى، او قېبلەنەن حاقيىندا كاهنىلىك بارده موسا هچ بشر سۆز دەمەدى. ^{۱۵} و ملکى صدقە بىزەر آيرى بشر كاهنىش ظوهور اتھەمى بونو داھا دا آيدىن گۈرسەدئ. ^{۱۶} او، جىسمانى شرطە باغلى بشر شرئعتىن اساسينا گۈرە كاهن اولمادى، آرادان گىمەين حىات قودرتىئە گۈرە كاهن اولدو. ^{۱۷} چونكى شهادت ورئىتىپ كى:

سن ملکى صدق ترىتىئەن موتابق ابدى بشر كاهنىسىن. *

آخرىدىر. ^{۱۷} إله جه ده تارى، وعدەنەن وارئىتلەئەن اۋز اثرا دەسىن دىشىتمەلىتىنى داھا آچىق گۈرسىمك اوچۇن، وعدەنەن آىدلا تىصدىق اتدى، ^{۱۸} إله كى، ائتكى دىشىتمەز شىلرلە كى، تارىنин اونلاردا يالان دانىشىماسى قىرىم مومكۇندور، بىزلىر كى، پناھ توتعماق اوچۇن قاچمىشىق، داھا چوخ توشۇق اولوب قاباگىمیزى قويولان اومىتى دە مۇھىمم توتاڭ. ^{۱۹} بو اومىدئمىز جان لنگىرى كىمى دىر، هم آرخا يىن هم دە مۇھىمم كى، پرەنەن آرخا طرفىنە دە داخىل اولور، ^{۲۰} او يېر كى، ابىدەجىك ملکى صدق ترىتىئەن باش كاهنى اولان عىسە، بىزئىم اوچۇن اورا يا پېشىرو كىمى گىرئىب.

كاهن ملکى صدق

چونكى سالىم پادشاھى اولان بو ملکى صدق، تاعالا تارىنин كاهنىنى ائدى كى، پادشاھلارى اۇلدۇرۇب قايدان ائبراهيم راست گىلدى و اونا بركت وردى. ^{۲۱} ائبراهيم دە هەشىئ اوندا بشر حئصە سئىنى اونا وردى كى، اونون آدى اوڭىز پادشاھى، پادشاھى، سونراسى دا سالىم پادشاھى، يىنى بارىش پادشاھى دىر. ^{۲۲} او آتاسىز و آناسىزدىر، نسئن نامەسى يوخدور. نە گونلەتىن باشلانىشى وار نە دە عۇمرۇنۇن آخرىرى. لakin تارىنин اوغلۇن بازەدە ئەلمىش اولوب ھەمشەلەك كاهن قايلىر. ^{۲۳} ائدى باخىن بو آدام نە قدر بؤيوک ائدى كى، بؤيوک آتا ائبراهيم لاب سچىنلىميش قىشتىلەن اوندا بىرئى اونا وردى. ^{۲۴} لاؤشىن دوغرو اوغۇلارىندان كاهنىلىك و ظەنفە سئىنى آلانلار، شرئعتەن ھۆكملىرى وار كى، خالقدان يىنى قارداشلارىندان، ائبراهيم نسللىنندن اوللۇقلارى حالدا اوندا بشر حئصە نى

أ بو سۈزلىئن اصلى مطلبى بودور: بىزئم بله بىر باش كاھىتمىز وار كى، گۈيىلدە او عظمت تختىئن صاغىيندا او توروب؛^۲ موقدس يerde و حقىقى چادىردا بىر خدمت ادەن. او چادىر كى، اونو ائنسان يوخ، رب قوردو.^۳ چونكى هر باش كاھىن تعىين اولونور كى، ھدىئەلر و قوربانلار تقدىم اتسىن. إلهجه بىر باش كاھىن دە لازىمىدىر كى، بىر شى تقدىم اتسىن.^۴ ائندى اگر او، يىر اوزوندە اولسىайдى، اصلا بىر كاھىن اولمازدى، چونكى شرئعت اساسينا ھەدىئە تقدىم اذنلر واردىر كى،^۵ گۈيىلەكى شىلرىنى بىر كۆپىيە و كۈلگەستەن خدمت اذنلر. نجه كى، موسىا، ئىبادات چادىرينى قوران زامان، ئىخтар ورتلەد؛ «چونكى تارى دىئر: دئفت ات كى، هر شىي داغدا سنە گۈرسە دەئلن نومونە بە موطابق دوزلەدىن». ^۶ آماً ائندى او، نە قادر كى، داها ياخشى وعەدەلەن اوستونە قويولان داها ياخشى بىر عەدەن واسئطەچىسى دىر، اعلا بىر خەندىتە نايىل اولوبور. ^۷ چونكى اگر او بىرئىنجى عەد قوصورسوز اولسىайдى، ائتكەجىستەن يىر آختارىلمازدى. ^۸ چونكى تارى خالقىدا قوصور تاپاراق دىئر:

باخىن، رب دىئر:

إله گونلار گلر كى، ائسرايىل اوى ائله،
يەهودا اوى ائله تىزە بىر عەد باغلا ياجاغام.
^۹ او عەد كىمى يوخ كى، من اونلارين
آتالارى ائله،

آلرئىندن توپۇب مئصىر دىيارىندان
چىخارىتىغىم گون، باغانلايدىم.
رب دىئر:

چونكى اونلار مىش عەدەمە وفالى
قالمادىلار،
من دە اونلارين قىدائنى قالمادىم.
۱۰ رب دىئر:

۱۸ چونكى بىر ياندان، اوّل گلن احکام، ضعىفلەئىي و فايىداسىزلىيغى اوزوندن لغو اولونور،^{۱۹} چونكى شرئعت هىچ بىر شى كامىئ اتىمەدى. و او بىرى ياندان، داها ياخشى بىر اومىئ ميدانا گلەرن كى، اونون واسطەسى ائله بىر تارىيغا ياخىنلاشىرىق.^{۲۰} چونكى اونلار بو ائش آندىسىز اولمادى.^{۲۱} دوغرودان دا آندىسىز كاھىن اولدولار، لاكىن عئسا آند واسطەسى ائله اونون طرفىندان اولدو كى، اونا ددى:

رب آند ائچىب و فىتكەنى دىشىدىئەمە يە جىكەئ.
سن ابده كىمى كاھىنسىن.

۲۲ إله بىر قدر آرتىق دا عئسا داها ياخشى بىر عەدەن ضامئى اولوب.^{۲۳} بىر ياندا، او كاھىنلر سايىسى چوخ ائدى، چونكى اوللۇم اونلارين داوامييما مانع اولوردو.^{۲۴} آماً او بىرى ياندا، عئسا ابدى قالدىيغى اوچون دائىمى كاھىنلەئە مالكەدىر.^{۲۵} بونا گۈرە دە، قادىئەئى كى، اونون واسطەسى ائله تارىيغا ياخىنلاشانلارا ابده كىمى نىجات ورسىن. چونكى اونلارين حاقيقىدا شفاعت اتىك اوچون هەمشە دئرى دىئر.

۲۶ دوغرودان دا بىزە موناسىب ائدى كى، بلە بىر موقدس، معصوم، قوصورسوز، گوناھكارلاردان آيرىلىميش و گۈيىلەن يوخارى قالدىرىلىميش باش كاھىتمىز اولسۇن كى،^{۲۷} اوزىزگە باش كاھىنلر كىمى مؤحتاج دىئل كى، اوّلجه اوزى گوناھلارى اوچون سونرا دا خالقىن گوناھلارى اوچون هر گون قوربانلار تقدىم اتسىن. چونكى او بونو اوزۇن قوربان تقدىم اتىكىلە بىر دەنلىك اتدى.^{۲۸} اوئندان اوئرى كى، شرئعت ضعىف اولان ائنسانلارى باش كاھىن اولماغا تعىين ادئر، لاكىن آندىن كلامى كى، شرئعتدىن سونرا كىلدى، ابده كىمى كامىئ اولموش اوغولو كاھىنلەئە تعىين ادئر.

^٥ صانديغىن اوستوندە شۇوكت كروپلار وار ائدى كى، رحمت تختتنە كۈلگە سالىرىدىلار. لاكىن ائندى بونلارين حاقىندا جوزئياتلا دانışما بىلمەرئك.

^٦ بو شىلر بله حاضيرلاندىقىدا، كاھىتلر ھمىشە اشىك چادىرا گىرئىب، ائلاھى پىرىتىشى يرئە يتىرئىلر. ^٧ لاكىن انكىنچىنىڭ ئاجاق باش كاھىن ائلدە بىش دەفه گىرئى؛ قوريان قانىي اولمادان دا يوخ كى، اونو افزۇ اوچۇن و خالقىن بىلمەدن اتىنكلرى گوناھلار اوچۇن تقدىم ادئر. ^٨ موقىدّس روح بونا اشارة ادئر كى، بىرئىنجى چادىر دوردو قىجا، موقىدّس يرئىن موقىدّسى يىرە گىدىن يول حله آشكار دىئل. ^٩ بو، ائندىكى زامان اوچۇن بىش مئتالدىرى كى، اونا موطابقى هم ھەئىەلر، هم دە قوريانلار تقدىم اولۇنورلار كى، وئجداندا، پىرىتىش ادەنلى كامىئل ادە بىلمەرلر. ^{١٠} چونكى آنچاق يىمك، ائچمك و مونخىلەنلىرى مربوط اولان جىسمانى قايدالاردىرلار كى، ائصالاحات و اختىنا قدر تكىنلەن اولۇنوبلار.

^{١١} لاكىن گلەجك ياخشى شىلرئىن باش كاھىنى اولان مىستىخ، ظۇھور اتىنکىدە، آللە قورولىمامىش، يىعنى بو خىڭىلىقىدا اولمايان بئۇپوك و داها كامىئل چادىرا گىردى؛ ^{١٢} كچىلر و دانالار قانىي واسىطەسى ائلە يوخ، اۆز قانىنин واسىطەسى ائلە بىش دەفه لىك موقىدّس يرئىن موقىدّس يرئەن گىردى و ابى قورتولوشۇ آللدى. ^{١٣} چونكى اگر كچىلرنىن و اۆكۈزلىرن قانىي و ائنەيەن كولو نجىس اولانلارين اوستونه سېئانىدە، تقدىس اولۇنوب جىسملىرى تمىزلىسى، ^{١٤} بىس نە قدر چوخ مىسەئىن قانى كى، ابى روھون واسىطەسى ائلە لەكەسلىز اۆزۈنۈ تارىيَا تقدىم اتدى، بىزئىم وئىچدىن يىمىزى اولۇ ائشىلدەن تەمىزلىيەجك كى، دئرى تارىيَا خىندىت ادك؟ ^{١٥} بو سېيدىن او، تزە عەھدىن

بو او عەھدىئىر كى، او گونلاردىن سۈنرا ائسرايىتلە ئۇي ائله باغلايا جاگام:

احكامالارىمىي اونلارين ذەئىتتەن قوييا جاگام،

اونلارين اوزكىلىئىنە حكَ ادەجهيم. من اونلارين تارىيسى اولا جاگام، و اونلار مىشم خالقىم اولا جاقىلار.

^{١١} و ھچ كىس اۋز ھەموھىتنە، و ھچ كىس قارداشىينا تعلەم ورمە يېب، دەمە يەجك:

دېئى تانى!

چونكى ھامى، بئۇيوكدىن كىتچىئى قدر، منى تانىيا جاقىلار.

^{١٢} چونكى اونلارين حاقيسىلىقلارينا مرحمەتلى اولا جاگام،

و اونلارين گوناھلارينى بىش داها يادىما كىتىرەم بەجهيم.

^{١٣} «تزە بىرئىنى» دەمكەلە، تارى ئۆلکەنى كۆھەنەلەنىش سايىب. لاكىن كۆھەنەلەنىش و قوجالان شى يوخ اولماغا ياخىنيدىر.

دونىه وىي معبد

٩

حتا بىرئىنجى عەھدىن دە ئالاھى پىرىتىشە قايدالارى، ير اوزوندە دە موقىدّس يرى وار ائدى. ^٢ چونكى بىش چادىر قورولىموسدو. اشىك بىلۇم كى، انچىننە چىراقدان، سوفره مئرى و موقىدّس چۈرك وار ائدى. بونا موقىدّس ير دىئلەر. ^٣ انكىنچى پىرەنەن آرخاسىندا «موقىدّس يرئىن موقىدّسى» چاغىريلان بىش چادىر وار ائدى. ^٤ بورادا قىزىلدان بىش بوخور قوربانگاھى و عەھد صاندىغى وار ائدى كى، هر طرفدىن قىزىللا بورونمۇشدو و انچىننە ماڭا قويولان قىزىل كۈزە، هارونون چئىچكلىمئش آل آغاجى و عەھد لۇوچەلەرى وار ائدى.

دفه ظهور ادئب کی، اُزونو قوربان اتمکله گوناھی آرادان قالدیرسین.^{۲۷} و نه قدر د کی، انسان اوجون بئر دفه اولمک، سونراسی دا موحکئمہ اولونماق تعین اولوب،^{۲۸} إله جه ده مسنج کی، چوخلارینین گوناھلارینی داشیماق اوجون بئر دفه قوربان اولوب، ائکنچی دفه، گوناھی داشیماق اوجون یوخ، نیجات اوجون اونا مونتظر اولانلارا ظهور إده جکدئ.

عنسا، آخر قوربان

شیئعت، اوندان اؤتری کی،
گله جک ياخشی شیلرئن اصل
شكئلی یوخ، اونلاردان آنجاق بئر کولگەدئ،
ائلنن ائله دائمی بئر شکنلله تقدیم اولونان
همن قوربانلارلا ياخنلاشانلاری هچ واخت
کامیل اده بئلمز.^۲ یوخسا مگر قوربانلارین
تقدیم اولونماسی بوراخیلمازدی؟ چونکی
پرسنیش اذنلر بئر دفه تمیزلشمیش اولاندان
سونرا، اوژلرئنده گوناه ائدرکی اولمازدی.
حال بو کی، بو قوربانلارلا گوناھلار ائلن
ائله يادا سالینیر.^۴ چونکی قیری مومکوندور
کی، اوکوزلرئن و کچلرئن قانی گوناھلاری
آزادان گئرتورسون.

^۵ بونا گئرہ گرک ائدی کی، گئرلرده کی
كوربان و تقدیمه ائستمەيېسىن،
لاکن منه بئر بدن حاضرلایيېسان،
^۶ ياندیریلان تقدیمه لر
و گوناه اوجون ادئلن قوربانلارдан
سن راضی اولمايېسان.

^۷ او زامان ددئم:
(كتابین طوماريىندا مىتم بارەمدە يازىلىپ)
باخ، اي تاري،
گلمئشم کی، سئن اثرادەنی يېئە يېئرمَ.

واسئطه چئسى دئر کی، دعوت اولونانلار،
وعدهسى ورئىتمىش ابدى مىڭىز ئىسىنلار.
چونکى بئرئىنجى عهدئن زامانىندا ائسلەن
تقىصىرلەن فىلەيەسى اوجون بئر اۇلۇم باش
ورئب.^{۱۶} چونکى وصىيەت اولان يرده، لازىمدىر
کی، وصىيەت إدهنىش اۇلۇمو باش ورمىش
اولسون.^{۱۷} اونا گئرە کی، وصىيەتىنامە آنجاق
ائنسانلارين اۇلۇمۇندن سونرا مۇعتىر اولور.
دوغۇدان دا وصىيەت ادن صاغ ائكى، وصىيەت
ائجرایا كچمز.^{۱۸} بلەجە حتا بئرئىنجى عهد ده
قايسىز ائجرایا كچمەدى.^{۱۹} چونکى موسا،
شىئعته موتابقى هر امرى بوتون خالقا دىنەن
سونرا، دانلارين و كچلرئن قانىنى گۈئوردو،
سو، قىرمىزى یون و زوفا ائلە ھم كىتابىن
اۆزونە، ھم ده بوتون خالقا سېبىش.^{۲۰} ددى:
«تارىينىن سئزە امر تىئىي عهدئن قانى
بودور».^{۲۱} إله جه قانى چادىرىن و بوتون
خدمىت قابلارىن اوستونە ده سىدى.^{۲۲} و
شىئعته موتابقى تقرىئىن هر شى قانلا تمىزلەتىز
و قان تؤکولمە يېنجە باغيشلەنما اولمۇر.

^{۲۳} بونا گئرە گرک ائدی کی، گئرلرده کى
شىلرئن كويىتىلەرى بونلارلا تمىزلەنلىشىن،
لاکن گئيدە کى شىلرئن اوژلرى بونلاردان
داها ياخشى قوربانلارلا.^{۲۴} چونکى مسنج
آلله تكتىلمىش موقدس بئر يېرە کى، آنجاق
حقىقى اولاندان بئر نومونە ائدی، گىرمەدى.
او، گئيون اۆزونە گىردى کى، ائندى بىزئىم
اوجون تارىينىن حوضۇروندا ظاھىر اولسون.
^{۲۵} نه ده کى، دەھلرلە اۆزونو قوربان تقدیم
اتسىن، نجه کى، باش كاھشن ائلن ائله
اۆزونون اولمايان قانلا موقدس يېرە گىرئى.
^{۲۶} يوخسا، ئىسایا گرک اولور ائدی کى،
دونيانىن يارانماسىندا بىرى دەھلرلە عذاب
چىكىئن. آما ائندى دۇرانلارين آخىرىندا، بئر

عىئانىن قانى واسطەسى ائله لاب موقدس يېرە يقىنىڭلەك گىرە بىتلەرئك،^{۲۰} او تزە و جانلى يوللا كى، بىئىم اوچون پىرىدەن ئىشلە آراسىدىدان، يعنى اۋۇز جىسمىتىن واسطەسىلە حاضىرلايىب،^{۲۱} و تارىينىن اوي اوستونە بؤيوىك بىش كاھىتىشمىز اولدوغو اوچون،^{۲۲} گىلن ائمانىن كامىل يقىنىڭىندە، اورىكلىرىمىز هەر پىش بىئر شووعوردان تەئىزەلەنمىش، بىدلەرئىمىز دە تمىز سو ائله يوپولىمۇش، صادىق بىش اوركىلە تارىيىما ياخىنلاشاق.^{۲۳} گىلن ائقرار ائدىئىمىز اومىدى ترددۇد اتىمەدن بىرگ توتابق، چونكى وۇدەنى ورن وفالى دىر.^{۲۴} گائىن بونون قىدائنى قالاڭ كى، بىشىرىتەمىزى نجه محبىت و ياخشى ائشلەر اتىمە يە تشۈقى ادك.^{۲۵} و بغضىلەن عادتى كىمى بىشىرىتەلە بىش يېرىغىلماغانى تىرك اتىمە يىك و بىشىرىتەمىزى داها دا چوخ تشۈقى ادك، عەل خوصوصى گۇرۇرسۇنۇز دە كى، او گون ياخىنلاشىر.^{۲۶} چونكى اگر حققىتىن مەرئىفتىنى آلاندان سۇنرا قىصدن گوناھ ادك، گوناھلار اوچون آرتىق قوربان قالمير.^{۲۷} لاكتىن موحاكىمەنن دەشتلى بىش ائىتتىظارى و ضىندا دورانلارى ياندىرىپ تۈكىن بىش اودون قىضىي قالىر.^{۲۸} موسانىن شەئىتىنەن ھەج سایان آدام، ائكى و يا اوج شاھىندىن شەhadتى ائله رحم ائىلمەدن اولۇر،^{۲۹} فىتكەر ادئرىسىن تارىينىن اوغلۇنۇ آياق آلتىنا سالان، واسطەسى ائله تقدىس اولوندوغو عەهدىن قانىنى ناپاڭ سایان، و فيضىن موقدس روھونو تەھىر ادن بىش آدام نە قدر شىئەلى بىش جزايا لايق اولاچاق؟!^{۳۰} چونكى بونو دئىهنى تانى يېرىق: «ئىصااص منىمىتىر، من عوضىنى ورەجەيم». * و گىنە «رب خالقىنى

^۸ يوخارىدا كىنى دئىيىن سۇنرا كى، «قوربانلار و تقدىمەلر، ياندىرىيالان تقدىمەلر و گوناھ اوچون ادىئلن قوربانلارى سىن نە ائستەيپىسىن، نە دە اونلاردا راضى اولوبان» (كى، شرئۇتە موطابقى تقدىم اولونورلار). ^۹ سۇنرا او، ددى: «باخ، گلمىشىم كى، سىنىش ائراھەنى يېرىنە يېرىشم». و بىشىنجىنى لغۇ ادئر كى، ائكىنجىنى بىرقار اتسىئن.^{۱۰} بونون ائراھەسى ائله، عئسا مىسىحىن بىنىشىن بىش دەھلەك قوربان اولونىماغانى ائله بىش تقدىس اولونوروق.

^{۱۱} هەر كاھىن گوندىن-گونە دايانيپ خەتمەت ادئر و گوناھلارى ھېچ واخت آرادان گۇنۇرە بىتلەمەين ھەمن قوربانلارى دەھلەلە تقدىم ادئر.^{۱۲} لاكىن او، تك بىش قوربان تقدىم ادئب، هەمشەلەك تارىينىن صاغىندا اوتسوردو.^{۱۳} و او زامانى گۆزەلەيىر كى، دوشىتلەر اونون آياقلارى آلتىندا كىتىل اولسىنلار.^{۱۴} چونكى او، آتىجاق بىش قوربان تقدىم اتىكەلە تقدىسىن اولونىلارى هەمشەلەك كامىل لىشىئەپ.^{۱۵} موقدس روح دا بىزە شەhadت ورئى؛ چونكى دىيىش:

^{۱۶} رب دىش كى: او گوناردىن سۇنرا، اونلارلا باغلايا جاجىم عەهد بودور: شەئىتلەمى اونلارىن اورەيىندا يېرىشىندا، يېرىشىندا جەيم، اونلاردىن ذەھنلىرىنىدا يازاجاڭام.* سۇنرا دا دىيىش:

^{۱۷} و اونلارىن گوناھلار و حاقيزلىقلارىنى بىش داها يادا سالمايا جاجاڭام.

^{۱۸} ائندى بونلارىن باغيشلانىماسى اولان يىرده، گوناھدان اۋتىرى داها قوربان تقدىم اولونىماز.^{۱۹} بونا گۈرە، قارداشلار، چونكى

اونونلا دا صالح اولدوغونا شهادت ورئىدى.
تارى اونون ھەدىيەلرى بارەدە شهادت ورئى
و ھابىل، اۇلموش اولدوغو حالدا، ائمان
واسطەسى ئالە حەلە دە دانىشىر.

^۵ ائمان واسطەسى ئالە خنخ يوخارى
آپارىلدى كى، اۇلۇمۇ گۈرمەسىن و تايپلا
بىتلەننمەدى، چونكى تارى اونو يوخارى
آپاردى. چونكى بو شەھادەتە مالىك اۇلۇ كى،
يوخارى آپارىلماقدان قاباق تارىنى راضى
ادىردى.

⁶ ائمان اولماسا، تارىنى راضى اتمك
قىرى مومكىندور، چونكى تارىيا ياخىنلاشان
گىرك اىثناسىن كى، او واردىر و اونوا آختارانلارا
پاداش ورەجك.

⁷ ائمان واسطەسى ئالە نوح، حەلە گۈزە
گۈرونەمەين شىلەر حاقيىندا خېردار اولۇنوب،
تارىيا اولان حۆرمەتە ئۆز عايىلە سىشن نىجاتى
اوچون گىمى حاضىرلادى و بونونلا دا دونىنى
محكوم اتدى و ائمانا گۈرە اولان صالحەنى
متراث آلدى.

⁸ ائمان واسطەسى ئالە ائبراھىم، چاغىرىلىدىغى
زامان، انتاعەتنى گۈرسەدېت، متراث الاجاغى
يرە گىتدى. او، هارا ياخىنلىكىنى بىلەمە يەرك
يولا دوشدو.^۹ ائمان واسطەسى ئالە او، وعده
ورئىمئش اولكىمەدە قرئب بىر آدام كىئى
ياشادى و همن وعدەنەن ھumarئىلى اولان
ائسحاق و يعقوبلا چادىرلاردا ساکن اولدو.

¹⁰ چونكى ائبراھىم او شەھىر آختارىرىدى كى،
بونۇرەلرى وار و معمار و بناسى تارى دىرى.
¹¹ سونسوز سارا دا ائمان واسطەسى ئالە،
ياشى كچمئش اولدوغو حالدا، بويلو اولماق
قابىنلىشىنى آلدى، چونكى وعدە ورەنلى وفالى
سايدى.¹² بونا گۈرە دە بىر كىشىدن، اوستەلەك
اولودن فرقى اولمايان بىرئىندىن، سايىجا گۈيون

موحاجىئمە ادەجك. ^{*}^{۳۱} ياشاييان تارىنىن
اللەرئە دوشىمك دەشتلى بىر شىدئر.

^{۳۲} لاكتىن اوتكى گونلىرى يادا سالىن كى،
مونۆر اولوندوغۇنۇ زان سۇنرا، عذاب دولو

بئۇيوك بىر موبىارئە يە تاب گىتىرىدىنىز. ^{۳۳} گاه
سۇيۇشلىر و عذابلارلا تاماشا ياق قويولدونۇز،
گاه دا بۇ جور رفتار ادىئىلرلە شىنڭ اولوندونۇز.

^{۳۴} چونكى محبۇسالارلا بىرلەشكەدە عذاب
چىكىدىنىز و اۋۇنۇز اوچون ياخشى و دائمى
بئر مالىن اولدوغۇنۇ بىلېش، اموالىنىزىن تاراج
اولماسىنى شادىلەقلا قبول اتدىنىز.

^{۳۵} بونا گۈرە، يېتىشىنىز اۋۇنۇزدىن آتمايمىن
كى، بئۇيوك بىر اجرى وار. ^{۳۶} چونكى سىئىن
تاب گىتىرەمە يە احتىياچىنىز وار كى، تارىنىن

ائراھەسەنى يەرئە يېتىشىدىن سۇنرا، ورئىمئش
و عەدەنى آلاسىنىز. ^{۳۷} «درغۇرۇدان دا كى، عنقرىب
«كىلن اولان» گەلەجك و يۇپانىما ياخاقدىرى.

^{۳۸} مەتمە صالح اولانىم، ائمانلا ياشاييا جاق
و اگر دالى چىكتىسى، جانىم اوندان راضى
اولما ياخاچق. ^{۳۹} آما بىز دالى چىكتىب ھلاك
اولانلاردا دېئىلەك، جانىن حەفظ ادىلمەستە
ائمان گىشىنلەرنىشك.

ائمان

ائمان اومنىد اىدلىن شىلەرە اعتىماد
اتمكىدىر، گۈرونەمەين شىلەر
حاقيىندا خاطىرجەملەنگىدىر. ^۲ چونكى اونون

واسطەسى ئالە قىدىمكىلەر تىسىق اولوندولار.

^۳ ائمان واسطەسى ئالە بىز درك ادئرئىك كى،
دونىا تارىنىن كلامى ئالە ياراندى، إله كى،
گۈرۇن شىلەر، او شىلەردىن قايپىلمادى كى،
گۈز قاباگىندا دىرى.

^۴ ائمان واسطەسى ئالە ھابىل قاپىندين داها
ياخشى بىر قوربان تارىيما تقدىم اتدى كى،

اولدوغۇنو گۈردولر و پادشاھىن فرمانىندان قورخىمادىلار.

^{۲۴} ائمان واسطەسى ائله موسا، بۇبىيندە سونرا، فئرعون قىزىنین اوغلو آدلانماقدان ائمىتىناع اتدى ^{۲۵} و تارىنин خالقى ائله يابا رفتارا دۆزىمەيى، گوناھىن كچىب-گىن لەتلىرىنىه ترجىح وردى. ^{۲۶} مىسح اوچون چىكىئىي سىئىمى مەصىرئىن خزىئەلرئىندان داها بۇيىوڭ ثروت سايىدى، چونكى گۈزۈنۈن پاداشا دئكمىشدى.

^{۲۷} ائمان واسطەسى ائله او، پادشاھىن قىبىتىندان قورخىمابىپ، مەصىرى تۈرك اتدى. چونكى او، گۈزۈنەمەينى گۈرموش كىئىمى، ھەر شىھە تاب گىشىدى. ^{۲۸} ائمان واسطەسى ائله او، پاسخا و قانىن سېپىلمەسەنى رەنعايت اتدى كى، ائلک دوغولانلارى ھلاك ادن، اونلارا آل وورماسىن.

^{۲۹} ائمان واسطەسى ائله اونلار، قىرمىزى دەنلىرىن قورلۇقدان كچىن كىئى كىچىتلىر و مەصىرلىرى لە بۇنۇ اتىمەيە چالىشان واخت بۇغۇلدۇلار.

^{۳۰} ائمان واسطەسى ائله آرەجانىن دووارلارى، يىدى گون اطرافىندا دولانماقدان سونرا يىخىلىدى.

^{۳۱} ائمان واسطەسى ائله فاحشە راحاب، جاسوسلىرى سالاماتلىقلە قبول اتدىي اوچون نامۇتلۇرلە بېرىشكەدە محو اولمادى.

^{۳۲} داھا نە دىئم؟ چونكى اگر جىدعون، باراق، سامىسون، يفتاح، داود، سموېتىل و نبى لر حاقىندا دانىشسام، واخت چاتماز. ^{۳۳} او آداملار كى، ائمان واسطەسى ائله اۋلۇكەر فتح اتدىلر، صالحنىك عمللىرىنى يېئىتىشىدە، وعدهلەرە نايىل اولدوغۇلار، آصالاتلارين آغىزىلارىنى باغلا دىلار، ^{۳۴} او دون قۇوتىنى سۇنۇردوغۇلر، قىلىيىنج آغىزىندان قاچدىلار، ضعىفلىكىدان قووتلىنىلر، دؤيوشىدە جىنگاور اولدوغۇلار، يادلارين قوشۇنلارىنى قاچىرتىدىلار. ^{۳۵} آرۇدالار اولدوغۇنۇ گۈردى، دەنئىن قىراغىنداكى قوملار قدر سايىسىز-حسابسىز نىتەل گىشىدى.

^{۱۳} بۇنلارين ھامىسى وعدەلەرى آلامامىش، ائماندا اۇلدۇلور، لاكتىن اونسالارى اوزاقدان گۈرۈب خوشلۇقا قبول اتدىلر و ائقرار اتدىلر كى، يىر اوزۇنە ياد و قىرىدىلر. ^{۱۴} چونكى بىلە شىلىرى دىنلىر بۇنۇ گۈرسىدىلرلىكى، اۆزلىرى اوچون بىئر وطن آختارىرلار. ^{۱۵} دوغورۇدان دا اگر اورادان چىخدىقىلارى وطننى فىنكىرى باشلارىندا اولسىزىدى، اورا ياخىتىماغا فورصتلىرى اولا ردى. ^{۱۶} لاكتىن نجه كى، دىئر، اونلار ياخشى بىئر وطنى، گۈيىدە اولان بىرىنى آرزو لاپىرلار. اونا گۈرە دە تارى اوتانمىرى كى، اونلارىن تارىسى چاگىرىلىسىن، چونكى اونلار اوچون بىئر شهر خاضىرلايىب.

^{۱۷} ائمان واسطەسى ائله ائبراهىم، ائمتاحانا چىكىئىندا، ائسحاقى قوربان تقدىم اتدى؛ وعدهلەرە صاحب ئولان آدام بىرچە اوغلۇنى قوربان ادئردى. ^{۱۸} حال بۇ كى، اونا دىنلىمىشىدى: «سەن نىلسەن ائسحاقدان آدلۇلارق». ^{*}

^{۱۹} او بىلە دوشۇندۇ كى، تارى حىتا اۇلدۇلار دەرىئىتمە يە قادىردىر. بۇنا گۈرە دە بىئر تمىشلەن اولا راق، اونو تەزەن آلدى.

^{۲۰} ائمان واسطەسى ائله ائسحاق، يعقوب و عىشىويو گەلەجىكلىرى حاقىندا بىرگەت وردى.

^{۲۱} ائمان واسطەسى ائله يعقوب، اۇلوركىن، يوستۇشىن ھە بىئر اوغلۇنا بىرگەت وردى و اۋز آل آغا جينا سۈيىكەن نېش، پېستىش اتدى.

^{۲۲} ائمان واسطەسى ائله يوسئف، اۇلوركىن، ائسرايىشل اوغوللارىنин مەصىردىن چىخىش ادەجىكلەئىن سۆز ادئب، سوموكلىرى بارەدە امرلىر وردى.

^{۲۳} ائمان واسطەسى ائله موسا، دوغولاندان سونرا، والىدىنلىرى طرفىنندان اوج آى كىزلى ساخالاندى، چونكى اونلار اوشاغىن گۈزۈل

^۵ اوغوللارا دىئلن كىمى، سىزه دىئلن بو نصحتى ياددان چىخاردىيسينىز؛
اوغلوم، رىئن تربىيەسەنە حقارتله باخما،
اونون طرفىندن مذمت اولاندا دا روخدان دوشمه.

^۶ چونكى رب سودىكلەرنى تربىيە ادر،
و قبول اتدىئى هر اوغولو دؤير.

^۷ تربىيە اوچوندۇر كى، طاقت گىتىرىسىنىز؛
تارى سىزئىنلە اوغوللار كىمى رفتار ادئر.
چونكى هانسى اوغول وار كى، آتاسى اونو تربىيە اتمەسەن؟!^۸ اگر سىز ھامىلارين شەرك اولدۇغو تربىيەدن محروم اولماسىنىز، دەمەلى سىز اوغوللار يوخ، حرامزادە اولىدلارسىنىز.

^۹ بوندان علاوه، بىزى تربىيە ادن جىسمانى آتالار وار و بىز اونلارا ھۈرمەت گۈرسەمىشىك، آيا روحالارين آتاسينا داها آرتىق موطبع اولوب ياشاماياق؟!^{۱۰} چونكى اونلار قىسا بىز مودت اوچون افز دوشونجەلەرنىدە ياخشى اولانما موطابقى بىزى تربىيە اتدىئىلر. لاكتىن او، بىزى اۋز خىتىرەمىز اچقۇن تربىيە ادئر كى، اونون موقىدىلىشىنە شەرىئك اولاقدا.^{۱۱} بوتۇن تربىيە اىتىدىنىشكە شادىلىق يوخ، قىم سىبى گۈرۈنور، لاكتىن اونونلا تربىيە گۈئۈرۈنلەدە، سونرا دان بارىش گىتىرن صالحلىشىن ئەمرەستى حاصلئىلەرنى.

^{۱۲} بونا گۈرە ضعئەف ئىلرى و آسەن دېزلىرى قووتلەندىرىن. ^{۱۳} آياقلارىنىز اچقۇن دە دوز يوللار دۆزلەدىن، الله كى، آخساق عوضۇونۇز يېئىندن چىخىماسىن، لاكتىن شغا تاپىسىن.*

^{۱۴} هر كىسلە بارىش اىچىندە ياشاماغا جەد ادئن و موقىدىس اولونماق اچقۇن قىيرت گۈرسەدئىن كى، اونسوز ھېچ كىس ربى گۈرمە يەجكىدئر. ^{۱۵} دېقەت ادئن كى، ھېچ كىس تارىينىن فيضىندىن محروم اولماسىن؛ آرانيزدا

اولولىئىنى دېرىلىش واسىطەسى ائلە تزەد آلدىلار؛ آما قالانلار اىشىنجە چىڭىز بىز ئازاد اولماقلارىنى قبول اتىمەدىلر، إله كى، داها ياخشى بىز دېرىلىشە نايئىل اولسۇنلار. ^{۱۶} اۋزىزگەلر ائستەزرا اولونوب دۇيولدولر، بلى، زىچىزلىر و زىندانلاردا دوشىدلولر. ^{۱۷} داشا باسىلىدىلار، ارە ائلە اىتكى شقە اولدولار، وسوسە اولوندولار، قىلينجلا اولدولولدولر، قوييون درئىشىنى، كچى درىشىنى گىيىشىپ مۇحاج اولدولار، آوارا اولدولار، ذىل اولدولار، ياوا رفتارلار ادىلەللەر. ^{۱۸} (دونيا اونلارلا لايق اولمايان آداملار) چۈللەدە، داغالاردا، ماغارالاردا و يېئن چاتاقلارىندا سرگىردان اولدولار. ^{۱۹} و بونلارين ھامىسى، ائمان واسىطەسى ائلە تىصدىق اولونمۇش حالدا، وعدىدە يە نايئىل اولمادىلار. ^{۲۰} چونكى تارى بىزىم اوچون داها ياخشى شىي حاضىرلەمىشىكى كى، اونلار بىزىئىز كامىل اولماسىنلار.

رب سودىكلەرنى تربىيە ادر

۱۲ بونا گۈرە، اطرافىمېزدا بله بۇيوك بىز شاھىتلەر بولۇدو اولارىكىن، گلىئن بىز دە بىزى بۇ قدر راحاتجا گىرەفتار ادن هە مانع و گوناھى ترک ادئب، قاباگىمېزا قويولان ميداندا طاقتله قاچاق ^۲ و ائمانىن پىشوا و كامىل ادەنى عىئسيا باخاچى كى، قاباگىنيا قويولان شادىلىق اچقۇن چارمېخا تاب گىتىرى و روسوا يچىلىغى ھەچ سايىپ، تارىينىن تختىشىن صاغىيندا اوتوردو. ^۳ گوناھكارلار طرفىندن بله بىز دوشمنچىلە تاب گىتىرنى نظرەد ساخالىيىن، إله كى، يورولما يېب طاقتىن دوشىمە يەسەتىز.

۱۳ گوناھين ضىدئەنە اولان ساواشىنىزدا حلە قان تۆكۈلەنە قدر موقاۋىمت اتىمە يېسەتىز.

اونون سىسى يرى لرزه يە سالدى، آما ائندى وۇدە ورئىب دىشەر: «من بىش داها آنجاق يرى يوخ، گۇييو دە لرزه يە سالاجاگام». ^{* ۲۷} بۇ «بىش داها» سۆزۈ گۈرسەدئىر كى، لرزه يە گىلە بىتلەن، يعنى يارادىلىميسش شىلر آرادان قالدىرىلا جاق كى، لرزه يە دوشەپىنلەر بىرقار قالسىنلار. ^{۲۸} بونا گۇرە لرزه يە دوشە بىتلەمەين پادشاھلىغا نايىشل اولدوغۇموز اوچۇن، گىلشىن ممنۇنىت گۈرسەدك كى، اونون واسطەتەسى ائلە حۇرمەت و قورخۇ ائچىنەد تارىيىما مقبول بىش خىدەمت تقدىم ادك؛ ^{۲۹} چونكى بىزئىم تارىيمىز ياندىرىپ تۈكىن بىش اوددور. *

آخر نصائح

۱۳ قويون قارداش مەجىتى داوم ورسئىن. ^۲ فرئىب آداملارا قوناقپۇرلەك اتەمىي ياددان چىخارتمابىين، چونكى بونونلا بعسلىر بىتلەمەدن ملکىلە قوناقپۇرلەك گۈرسەدئىلر. ^۳ مەجبۇسلىرى اونلارلا مەجبۇس اولانلار كىمى، ياوا رفتار إەدىللىرى اوزونۇز دە بىندە اولدوغۇنۇزا گۇرە يادا سالىن.

^۴ ئىتكاچ گىركەر كىئىن طرفىندىن حۇرمەتلى توتولىسون و دؤشەيى دە گىركەلە كەمەشىز ساخلانسىن. چونكى تارىي فاسىئىلەر و زىناكارلارى موحاكىمە ادەجك. ^۵ شەخصىيەتىز پولپىستىشكەن آزاد اولىسون، نەيئىن وارسا، اونونلا كەفايتلەنئىن. چونكى تارىي اوزو دىشە: «سنى ھەج واخت بوراخىمارام، سنى ھەج واخت ترک اتمەرم». ^{* ۶} بونا گۇرە يقىئىشكەلە دىشەك:

آجىلىق كۆكۈ بؤيۈبوب زەخت آچماسىن و اونونلا بىش چوخۇ زەھرلەنمەشىن. ^{۱۶} كەممە اخلاقىسىز و ئىسۇ كىئى تارىيدان اوزاق دوشىن اولماسىن كى، اۋۇز اوغلۇلۇق حاجىنى بىش قاب خورەيە ساتدى. ^{۱۷} چونكى بىتلەشتىز كى، سۇنۋاسى حىتا بركتىش مىثاش ئىماغى آرزو سوندا اولاندا دا رە اولوندۇ. گەرچى گۈزىياشلارى ائلە اونون دالىنچا ائدى، لاكىن آرتىق تۇۋىيە يەھ بىش يېر قالماشىدى.

^{۱۸} چونكى سىز لەمس ادەبىتلەمەلى بىش داغا، آلولو اودا، قارانلىغا، دومانات، فيرلانان يەلە، ^{۱۹} شىپۇر گورلەمەستىنە و او سۈزلىر نىتادىسينا ياخىنلاشما يىپسىزىنىز كى، اشىئىنلار يالواردىلار كى، اونلاردا داها دانىشىلماشىن. ^{۲۰} چونكى بو امرە تەحمۇل ادە بىتلەمەدئىلر: «اگر داغا بىر حیوان بله توخۇنسا، داشا باسيا جاق». ^{۲۱} و بو منزەتە إله دەھشەتلىي ائدى كى، موسا ددى: «چوخ قورخۇ و لرزه ائچىنەدەيم». ^{۲۲} لاكىن سىز صحىyon داغىندا و دىئرى تارىيىن شەھرەن ياخىنلاشىپسىزىنىز، سماوى اورشائىمە، ملکلىرىن مئنلىرەن، ^{۲۳} عومومىي مجلىسە و آدلارى گۈيەدە قىد ادىلمەش ائلک دوغولاڭلارىن كەلتىسالىسىنَا و ھامىنин داۋرى اولان تارىيىا، كامالا چاتىميش صالحەرئۇن روحلارىن، ^{۲۴} و عئىسيا، تىزە عەھدىن واسطەتە جىئىسى اولانا، سېپەلمەش قانا كى، هابىلەن قانىندا داها ياخشى دانىشىر.

^{۲۵} دەنقتلى اولۇن كى، بو دانىشانى رە اتەمە يەسئىشىن. چونكى اگر يېر اوزوندە اونلارا ائخطار ورەنلى رە ادىنەد قاچا بىئەمەدئىلر، نە قدر آز بىز قاچا بىلە جەيىشكە، اگر گۈيەن بىزە ائخطار ورەندىن اوز دۇندىرەك. ^{۲۶} او واحت

قوربانلاردان خوشلارىن.^{۱۷} سىزه رهبر اولانلارдан ائطاعت ادئن و اونلاردا موطئع اولون. چونكى اونلار حساب ورجه جىك كىمسىھە لر كىئمى جانلارينيزىن قىدىئن قالىلار. قوييون بۇنو شادىليقلا اتىشىنلر، قملە يوخ كى، سىزئن اوچون فايداسى اولماز.^{۱۸} بىزئم اوچون دوعا ادئن؛ چونكى آرخايىنېق كى، وئىجدانيمىز تەمىزدئر و جان آتىرىق دا كى، هر شىدە حۆرمەتلى رفتار ادك.^{۱۹} سىزئن ھامىنيزا يالواريرام كى، بۇنۇ داھا دا چوخ ادھىشتىر، إله كى، من تۈشكەل يانىنىزا قايتارىيليم.

^{۲۰} ائىدى بارىش تارىسى كى، قويونلاردىن بئيوىك چوبانىنى، ابىدە عەدئىن قانى واسىطەسە ئىللە رېتىمىز عئسانى ئۆلولردىن دئرئىتىدى،^{۲۱} سىزىزى هر ياخشى ائشىدە حاضىرلاسىن كى، اوننۇ ائرا دەستەنە پىئەن يېتىرىشىز و عئسا مەسحەن واسىطەسە ئىللە اۋز نظرىئە خوش گەلەنى، بىزدە عملە گىتىرىشىن كى، اونا ابىدىن ابىدە جىك شۇوكىت اولسۇن. آمنىن.

^{۲۲} آما قارداشلار، سىزه يالواريرام كى، بۇ تىشۇق سۈزۈنۈ تحەمۇل ادھىشتىز، چونكى سىزە قىساجا يازمىشام.^{۲۳} خېرىشىز اولسۇن كى، قارداشىمىز تىمۇتاتعاوس آزاد اولوب و اگر تۈشكەل يانىما گلسى، اوننۇلا سىزى گۈرە جەيم. بۇتون رەھىرلەرنىزە و بۇتون موقىسىلە سالام يېتىرىشىن. ائتالىيادان اولانلار سىزە سالام گۈندەرئىلر.^{۲۴} فيض سىزئن ھامىنيزا اولسۇن.

«رب مىئم كۈمە يەمدەر، قورخىمارام. ائنسان منه نە ادە بىتلار!؟»^{۲۵} سىزى ھەندايت اتىمىش اولانلارى كى، تارىينىن كلامىنى سىزە دەئلەر، خاطىرلارىن. اونلارىن رفتارىينى نىتەجە سىئى دئقىتلە نظرە آلين و اونلارىن ائمانىيتدان نومونە گۈزۈرون.^۶ عئسا مىسح، دوئن، بۇ گون و ابىدە كىئمى ھەمنىدەر.

^۹ فرقىلى و قرئىب تعلەملەرلە يولدان آزمایىن. چونكى ياخشى دىر كى، اورك فيضىلە قووتلىنىشىن، يەمكلەرلە يوخ كى، اونلارلا مشغۇل اولانلار بىش فايدا تاپىمادىلار.^{۱۰} بىزئم بىر قوربانگا ھەمېز وار كى، عئىبات خىمە سىننە خىدەمت ادنلىرىن اوندان يەمە يە حاقىلارى يۇخدۇر.^{۱۱} چونكى او حيوانلارىن بىلنلىرى كى، قانلارى باش كاھەن طرفىتىن گوناھ اوچۇن لاب موقۇدس يەر گىتىرلەر، اوردو گاھىن اشىيىنە ياندىرىلىر.^{۱۲} بۇنا گۈرە، عئسا دا، خالقى اۋز قانىنىن واسىطەسە ئىللە تقدىش اتىمك اوچۇن دروازانىن اشىيىنە عذاب چىكىدى.^{۱۳} بۇنۇن اوچۇن گلەن اونۇن سىتەتىنى داشى يىب، اوردو گاھەدان اشىك اونۇن يانىتىغا گىدك.^{۱۴} چونكى بورادا بىزئم دائىمى بىر شهرئىمىز يۇخدۇر، لاکىن گلە جىك شهرى آختارىرىق.^{۱۵} اوندا گلەن اونۇن واسىطەسە ئىللە دائىمن تارىيا حەمد قوربانى، يەنى، اونۇن آدىنى اعلان ادن دوداقلارىن مىوه سىنى تقدىم ادك.

^{۱۶} ياخشىلىق اتەمەبى و اۋزگەلرلە پايدالاشماڭى ياددان چىخارتمايمىن، چونكى تارى بوجور